

економіки / О.О. Шевченко //Актуальні проблеми економіки.
Зб.наук. праць. – К. , 2009. № 5. – С. 95.

УДК 359.09

*І. Г. Смирнов, д. геогр. н., проф. кафедри
країнознавства та туризму Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
(Україна, м.Київ)*

Пейзажні дороги у міжнародному туристичному бізнесі: світовий та європейський досвід

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
та туризму КНУ ім. Тараса Шевченка*

*Розкрито світовий та європейський досвід створення та
використання для розвитку міжнародного туризму пейзажних
доріг. Наведено приклади австралійського та європейського
досвіду у цьому контексті. Європейський досвід проілюстровано
на прикладі Італії, Іспанії, Швейцарії, Австрії та Норвегії.*

*Ключові слова: пейзажні дороги, їх створення та
застосування в туризмі, досвід Австралії, Італії, Іспанії,
Швейцарії та Норвегії.*

*Smyrnov I.G. Landscape roads in international tourism
business: International and European experience. Shown world and
european experience of landscape roads' creating and using for the
development of international tourism. Examples of Australian and
European experience are given in this context. The European*

experience is illustrated by the example of Italy, Spain, Switzerland, Austria and Norway.

Keywords: landscape road, their setting up and using in tourism, experience of Australia, Italy, Spain, Switzerland and Norway.

У світовому туристичному бізнесі уже достатньо довгий час існує традиція пропонувати подорожуючим не просто поїздки маршрутом із пам'ятними місцями, а подорож по найбільш мальовничих куточках країни. Цей досвід є цікавим і корисним для України. Метою статті є розкрити особливості цього досвіду. Вперше такий проект був здійснений у Австралії, коли після I Світової війни уряд скерував тисячі солдат, що повернулися з фронту, на будівництво шосе вздовж південного узбережжя континенту, яке пролягало по дивовижно мальовничих місцях. Нині «Велика океанська дорога» (англ. «The Great Ocean road») являє собою цілий туристичний світ, що складається з національних парків, виноробних заводів, оглядових майданчиків, а спеціальні дороги з краєвидами (англ. «Landscape road») можна знайти практично в кожній країні світу. Велика океанська дорога - туристична пам'ятка в австралійському штаті Вікторія (офіційна назва - B100) довжиною 243км, яка проходить уздовж тихоокеанського узбережжя цього штату. Починається в місті Торкуей (Torquay) закінчується у міста Аллансфорд (Allansford). В основному Дорога проходить по узбережжю, але також є вигини вглиб материка, де вона проходить через виноградники і дощовий ліс. Має дві смуги для руху (по одній в кожному напрямку), обмеження швидкості - 80 км / ч. З 2005 року 45-кілометрова ділянка від Лорна до Аполло-Бей раз в році використовується

для проведення марафону. Спорудження Великої океанської дороги почалася 19 вересня 1919, відразу після повернення з війни австралійських солдатів. Саме ці три тисячі людей і зайнялися цим, працюючи п'ять з половиною днів на тиждень, отримуючи за роботу 10 шилінгів і 6 пенсів за вісім годин, при цьому живлення коштувало 10 шилінгів на тиждень. Ця дорога замислювалася як військовий меморіал жертвам Першої світової війни, і одночасно повинна була пов'язати віддалені населені пункти узбережжя, полегшити транспортування пиломатеріалів і привабити туристів.

Європа теж має досвід спорудження та туристичного використання пейзажних доріг. Розглянемо особливості європейських пейзажних доріг на прикладі Італії, Іспанії, Швейцарії, Австрії та Норвегії. **В Італії** – це дорога Амальфі. Амальфітанське узбережжя – це височенні кручі, маленькі села та сади, які терасами вгризаються у майже відвисні схили. ЮНЕСКО оцінює цю місцевість як «видатний зразок середземноморського ландшафту у сполученні з виключними за своєю цінністю культурними та природними пам'ятками». «Амальфітанська прибережна траса» - це дорога приблизно 60 км довжиною по півострову Сорренто в південній частині Неаполітанської затоки між містами Салерно та Сорренто. Ключові точки (міста) маршруту – Амальфі, Позітано, Равелло. Найбільш цікава ділянка пейзажної дороги – її 30-ти кілометровий відрізок між містами Позітано та Вієтрі-соль-Маре, а класичний пункт старту автоподорожі – поштове містечко Салерно. Але належить пам'ятати, що дороги вздовж узбережжя Амальфі є дуже вузькими, звивистими та потребують від водія добрих навичок управління автомашиною. До того ж слід врахувати, що італійські водії любляють швидко, ризиковану

їзду. Ось чому тур вздовж Амальфітанського узбережжя вважається одним із найскладніших автомобільних подорожей у Європі. Для такої поїздки найкраще підійде малолітражне маневрене авто.

В Іспанії є пейзажна дорога «Білі будинки Андалусії», що проходить через гори Сьєрра-де-Кадіс на північ країни. Ця траса починається в містечку Аркос, а закінчується або в містечку Ронда або Каstellар де ла Франтера. Маршрут довжиною 300 км проходить через 19 сіл. Дорога має таку назву завдяки побіленим стінам місцевих будиночків. Невеликі села, як пташині гнізда, покривають схили гір, на вершині яких знаходяться старовинні замки. Червоні черепичні дахи, що нависають над вузькими вулицями, завершують образ типового андалусійського «пуебло бланка» (іспанською – біле село). Досвідчені мандрівники рекомендують так визначати маршрут, щоб зустрічати світанок у одному селі, а захід сонця – в іншому. Пейзажна дорога «Білі будинки Андалусії» є доступною у кожен пору року. Навіть влітку тут немає спеки, оскільки маршрут проходить по горах. Істотно, що проїзд місцевими дорогами – безкоштовний.

У Швейцарії найбільш відома пейзажна дорога проходить через перевал Св. Бернара. Цей перевал є одним із найбільш доступних у Центральних Альпах. А ще це найкоротший маршрут з Італії до Швейцарії. Цим перевалом люди користувалися ще в бронзовому віці і навіть до наших днів збереглися залишки брукованої дороги, збудованої ще давніми римлянами. У 1800 р. армія Наполеона використала цей перевал для наступу на Італію. Але місце це відоме не тільки через присутність наполеонівського війська. Ще в 1049 р. Св. Бернард (до речі, він вважається небесним покровителем альпіністів та гірськолижників) заснував тут чернечий скит, що надавав їжу та

дах мандрівникам. Окрім того, за декілька сторічь існування скиту монахи вивели особливу породу псів – рятівників – тих самих сен-бернарів, що гордо сидять з невеликою бочкою бренді на шиї на тисячах світлин та карток. Як вже говорилося, перевал Сенбернар є одним із найдоступніших для водіїв автівок у Альпах. Підтвердженням цього є раллі старовинних машин, що відбуваються тут регулярно. Для поїздки на перевал Св. Бернара найкраще обирати час з кінця весни до середини осені, оскільки зимою перевал може бути закритий через снігопади.

У Австрії найбільш варта уваги є пейзажна дорога Гроссглокнер Хохальпенштрассе протяжністю 48 км. Вона є однією з найскладніших для керування автівкою у Австрії, нараховує 36 стрімких поворотів. Але разом з цим це є одна з наймальовничих та популярних у туристів трас. У 1930 р., одразу після відкриття цього маршруту, замість запланованих 120 тис. осіб цією дорогою проїхало 98 тис. авт з 375 тис. пасажирів. Починається дорога в комуні Фуш-ан-дер-Гроссглокнерштрассе, а закінчується в комуні Хайлігенблут, з'єднуючи землі Зальцбург та Карінтію. Траса проходить по національному парку Високий Тауерн та перетинає декілька кліматичних зон – від долинних луків та лісів до високогірних пасовищ та льодовиків на схилі найвищої вершини Австрії Гроссглокнер (3798 м). Найвища точка дороги знаходиться на висоті 2504 м. Звідси, з панорамного майданчика, що знаходиться в туристичному центрі імені кайзера Франца-Йосипа, відкривається вид на льодовик Пастерце та гору Гроссглокнер.

Траса відкрита з травня по жовтень у світлий час доби. Вночі рух заборонений. За проїзд береться оплата – 28 євро з машини та 18 євро з мотоцикла. Каси знаходяться на обох кінцях дороги Хохальпенштрассе.

В Норвегії у 1994 р. стартував проект, мета якого створити маршрути, що здатні здивувати автотуристів пейзажами та дивовижною архітектурою. Сьогодні у цій країні прокладено вже 18 таких трас. Траса «Согнефьелле» (норвезькою «холодне царство») від Осло до Геупне є однією з них. Національний туристичний маршрут «Согнефьелле» став найвисокогірнішою дорогою у Північній Європі. На цій дорозі довжиною 110 км на подорожуючих чекає ще декілька географічних «рекордів» із дуже складним для ненорвежців назвами. Це наприклад, затока Согнефьорд протяжність 204 км – другий за розмірами фьорд у світі, або льодовик Йостедалсбфеєн – найбільший льодовик материкової Норвегії, чи Галхепігген – найвища гора Норвегії, а дерев'яна церква в Урнесі є найдревнішою церквою у цій країні. Незважаючи на те, що на деяких ділянках траси сніг не тоне до травня, дорога приваблює не тільки автомобілістів. Газета «The Guardian» назвала Національний туристичний маршрут «Согнефьелле» одним з 10 найкращих велосипедних маршрутів у світі. «Високогірна дорога проходить в оточенні неземної льодової краси» - відзначила газета. Подорож у неспішному режимі (з урахуванням поромної переправи) займає приблизно 6 годин.

Висновки. Вважаємо, що цей досвід корисно дослідити та використати в Україні для розвитку міжнародного та внутрішнього туризму, у т.ч. в транскордонних регіонах, наприклад це може бути «Нафтовий шлях», який вже нині пропонується польськими турфірмами і проходить територією Підкарпатського воєводства Польщі та Львівської області України.

Джерела:

1. Велика Океанська Дорога – [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: <http://ru.wikipedia.org/wiki>

2. Велика Океанська Дорога – [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: <http://www.australia.com/campaigns/nothinglike/ru/great-ocean-road-product1.htm>

3. Great Ocean Road – [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: <http://www.ozdigest.com/destination/great-ocean-road/>